

سلام افلا

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکتري رشته پزشکی

عنوان

**بررسی تاثیر سطح سرمی منیزیم بر شدت و فرکانس حملات سردرد میگرن در
بیماران مراجعه کننده به بیمارستان علوی شهرستان اردبیل**

استاد راهنما

دکتر قاسم فتاح زاده

اساتید مشاور

دکتر اسماعیل قریشی

دکتر افشان شرقی

نگارش

بهاره جوانی

تابستان ۱۳۹۳

شماره پایان نامه

۰۴۹۴

تقدیم به ...

پدر بزرگوار و مادر مهربانم ...

این دو فرشته ای که از خواسته هایشان گذشتند، سختی ها را به
جان خریدند و خود را سپر بلای مشکلات و ناملایمات کردند تا
من به جایگاهی که اکنون در آن ایستاده ام برسم

تقدیم به ...

همسر عزیزم ...

نقی ...

بهترینم ...

اسطوره ی زندگی ام ، پناه خستگی ام و امید بودنم ... که سایه ی
مهربانیش سایه سار زندگی ام می باشد . او که اسوه ی عشق و
محبت است و حامی همیشگی ام

Naqi ...

Sedece senin için ...

Çox saqol her neye gora ...

Seviyorum seni ... binehayet ...

تقدیم به ...

خواهران نازنینم ...

فاطمه و زینب ...

این دو الهه ی دوست داشتنی ، همراهان همیشگی و ستون های
استوار زندگی ام ... که همیشه سنگ صبورم بودند.

تقدیم به ...

نوید ...

برادر کوچولوی نازنینم که خنده هایش روشنی بخش زندگی ام و
مایه ی نشاط و دلگرمی من می باشد .

و تقدیم به ...

روح بزرگوار مادر بزرگ مهربانم

که دلتنگش هستم

و

پدر بزرگ و مادر بزرگ عزیزم

که دوستشان دارم

و

مادر شوهر و پدر شوهر بزرگوارم

که عزیزمان هستند

تقدیم به ...

دوستان عزیزم ...

المیرا تقی زاده ، قدسیه اسمعیل نژاد ، نازیلا رهنما ، زهرا نورانی ،
الهام پات داد، الهام قلی زاده ، ویدا نورانی ، فرزانه جعفرزاده و ساناز
تاج فیروز ...

که در سال های دور از خانه کنارم بودند

و همه ی خوبی های دنیا را در وجودشان یافتم ...

دلتنگ لحظات باهم بودنمان خواهم شد.

تقدیر و تشکر از ...

استاد ارجمندم جناب آقای دکتر قاسم فتاح زاده به پاس زحمات بی دریغ شان ...

و تمام اساتید گرانقدرم که هر آنچه آموخته ام مدیون آن ها هستم .

و

تقدیم به:

تمام بیمارانی که طب را بر بالینشان آموختم.

باشد که التیام بخش جزئی از دردهایشان باشم.

بررسی تاثیر سطح سرمی منیزیم بر شدت و فرکانس حملات سردرد میگرن در بیماران مراجعه کننده به بیمارستان علوی شهرستان اردبیل سال ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه و بیان مساله:

میگرن بیماری شایعی است و به علت مزمن بودن تاثیر زیادی روی کیفیت زندگی بیماران دارد. میگرن عوارض مختلفی نیز دارد. مطالعات انجام شده نتایج مختلفی را در رابطه با ارتباط سطح سرمی منیزیم بیماران و شدت و فرکانس سردرد میگرن نشان داده است که در برخی از آن ها ثابت شده که افزایش منیزیم باعث کاهش شدت و فرکانس سردرد می شود. از این رو در این مطالعه به بررسی تاثیر منیزیم بر شدت و فرکانس حملات سردرد پرداختیم.

مواد و روش ها:

مطالعه ی حاضر از نوع کار آزمایشی بالینی است. در این مطالعه پس از انتخاب بیماران بر اساس معیار های ورود و خروج اطلاعات آن ها به صورت چک لیستی استخراج گردید. در ادامه بیماران به صورت تصادفی به دو گروه ۵۰ نفری تقسیم شدند، به گروه اول علاوه بر داروهای معمول میگرن، قرص اکسید منیزیم نیز تجویز شد و به گروه دوم یا کنترل قرص ویتامین E به عنوان پلاسبو تجویز گردید. تغییرات سطح سرمی منیزیم و شدت و فرکانس حملات سردرد یک و سه ماه پس از شروع مطالعه مورد ارزیابی قرار گرفت و نتایج وارد برنامه ی آنالیز آماری گردید.

نتایج:

در این مطالعه در گروه مورد ۲۶ درصد و در گروه شاهد ۳۰ درصد مرد و سایرین زن بودند. سن تمامی بیماران ۱۸-۶۵ سال بود. در ابتدای مطالعه، یک ماه بعد و سه ماه بعد میانگین سطح سرمی منیزیم در گروه مورد و شاهد تفاوت چندانی باهم نداشتند ($p=0.712$ و $p=0.102$ و $p=0.201$). شدت سردرد بیماران ۱ و ۳ ماه پس از شروع مطالعه در گروه مورد نسبت به گروه شاهد تخفیف یافت که معنی دار نبود ($p=0.146$ و $p=0.172$). کاهش تعداد حملات سردرد بیماران یک ماه بعد در گروه مورد نسبت به گروه شاهد معنی دار نبود ($p=0.886$) ولی سه ماه بعد اختلاف بین دو گروه معنی دار بود ($P=0.004$).

نتیجه گیری:

نتایج مطالعه ی حاضر نشان داد که تجویز قرص حاوی منیزیم می تواند باعث کاهش تعداد حملات سردرد میگرن شود و در پیشگیری از حملات بیماری موثر است.

کلمات کلیدی: میگرن، منیزیم، سطح سرمی

کلید واژه ها:

- 1- **Na** : sodium
- 2- **K** : potassium
- 3- **FHM** : familial hemiplegic migraine
- 4- **MRI** : magnetic resonance imaging
- 5- **NSAIDs** : non steroidal anti-inflammatory drugs
- 6- **5-HT** : 5-hydroxytryptamine- serotonin
- 7- **DHE** : dihydroergotamine
- 8- **GABA** : gamma amino butyric acid
- 9- **CNS** : central nervous system
- 10- **Rpm** : rotatione par minute

فهرست مطالب

فصل اول

- ۲-۱ مقدمه و بیان مسئله-----۲
- ۲-۲-تعریف واژه های کلیدی -----۵
- ۳-۲-اهداف و فرضیات -----۶
- ۲-۳-۱- هدف کلی۶
- ۲-۳-۲-اهداف اختصاصی۶
- ۲-۳-۳-اهداف کاربردی۶
- ۲-۳-۴-فرضیات تحقیق۶

فصل دوم

- ۳-۱-کلیات -----۸
- ۳-۱-۱- میگرد۸
- ۳-۱-۲-اساس ژنتیک میگرد۸
- ۳-۱-۳-پاتوژنز.....۹
- ۳-۱-۴-یافته های بالینی.....۱۰
- ۳-۱-۵-عوامل تشدید کننده.....۱۱
- ۳-۱-۶-تشخیص میگرد۱۲
- ۳-۱-۷-درمان.....۱۲
- ۳-۲-بررسی متون -----۱۷
- ۳-۲-۱-مطالعات انجام شده در ایران۱۷
- ۳-۲-۲-مطالعات انجام شده در جهان۱۸

فصل سوم

- ۴-۱-نوع مطالعه-----۲۰

۲۰ ----- ۲-۴- محیط پژوهش

۲۰ ----- ۳-۴- جامعه ی آماری و روش نمونه گیری و حجم نمونه

۲۰ ۱-۳-۴- جامعه ی آماری

۲۰ ۲-۳-۴- معیارهای ورود

۲۰ ۳-۳-۴- معیارهای خروج

۲۰ ۴-۳-۴- حجم نمونه

۲۱ ----- ۴-۴- روش گرد آوری اطلاعات

۲۲ ----- ۵-۴- روش تجزیه تحلیل داده ها و بررسی آماری

۲۲ ----- ۶-۴- ملاحظات اخلاقی

۲۳ ----- ۷-۴- محدودیت های مطالعه

۲۳ ----- ۸-۴- متغیر های مطالعه

فصل چهارم

۲۵ ----- ۱-۴- بررسی نتایج

فصل پنجم

۴۴ ----- ۱-۵- بحث

۴۶ ----- ۲-۵- نتیجه گیری

۴۶ ----- ۳-۵- محدودیت های پژوهش

۴۶ ----- ۴-۵- پیشنهادات

فهرست اشکال

- شکل ۴-۱: جنسیت شرکت کنندگان ۲۵
- شکل ۴-۲: فراوانی افراد گروه مورد و شاهد به تفکیک جنسیت ۲۶
- شکل ۴-۳: سن شرکت کنندگان ۲۷
- شکل ۴-۴ : زمان شروع میگردن به سال ۲۸
- شکل ۴-۵ : نوع میگردن ۲۹
- شکل ۴-۶: شدت سردرد در مراجعه اول ۳۱
- شکل ۴-۷: میانگین منیزیم سرم ۴۲

فهرست جداول

جدول ۱-۱ : علل شروع سردرد	۲
جدول ۱-۲ : درمان حاد	۱۳
جدول ۲-۲ : درمان پیشگیرانه	۱۳
جدول ۱-۳ : متغیرهای مطالعه	۲۳
جدول ۱-۴ : جنسیت شرکت کنندگان	۲۵
جدول ۲-۴ : سن شرکت کنندگان	۲۷
جدول ۳-۴ : زمان شروع میگرن به سال	۲۸
جدول ۴-۴ : نوع میگرن	۲۹
جدول ۵-۴ : تعداد حملات سردرد در مراجعه اول	۳۰
جدول ۶-۴ : مدت زمان طول کشیدن سر درد در بیماران انتخابی	۳۱
جدول ۷-۴ : میانگین منیزیم سرم بیماران گروه مورد در مراجعه اول	۳۲
جدول ۸-۴ : میانگین منیزیم سرم بیماران در مراجعه ی اول	۳۲
جدول ۹-۴ : منیزیم سرم بیماران گروه شاهد در مراجعه ی اول	۳۳
جدول ۱۰-۴ : ابتلا به بیماری بین مراجعه اول و دوم	۳۴
جدول ۱۱-۴ : تعداد حملات سردرد درمراجعه دوم و سوم گروه مورد و شاهد	۳۵
جدول ۱۲-۴ : شدت حملات سردرد	۳۷
جدول ۱۳-۴ : میانگین منیزیم سرم بیماران	۳۸
جدول ۱۴-۴ : منیزیم سرم بیماران گروه مورد در مراجعه ی دوم	۳۸
جدول ۱۵-۴ : منیزیم سرم بیماران گروه مورد در مراجعه ی سوم	۳۹
جدول ۱۶-۴ : میانگین منیزیم سرم بیماران گروه شاهد	۴۰
جدول ۱۷-۴ : منیزیم سرم بیماران گروه شاهد در مراجعه ی دوم	۴۰
جدول ۱۸-۴ : منیزیم سرم بیماران گروه شاهد در مراجعه ی سوم	۴۱
جدول ۱۹-۴ : مقایسه میانگین منیزیم سرم گروه مورد و گروه شاهد	۴۲

فصل اول

مقدمه و بیان مسئله

۱-۱- مقدمه و بیان مسئله

سردرد^۱ بیماری شایعی است و در تمامی سنین رخ می دهد. عامل ۱ الی ۲ درصد بررسی ها دراورژانس و تا ۴ درصد مراجعات به مطب های پزشکی است. تخمین زده می شود برای حدود ۳۰ درصد از سردرد ها مراجعه جهت درمان صورت نمی گیرد.(۱)

سردرد معمولا (بخصوص در موارد مزمن و عود کننده) اختلالی خوش خیم است اما موارد جدید ممکن است نخستین یا عمده ترین تظاهر بیماری سیستمیک یا داخل جمجمه ای شدید باشند و به همین سبب باید تحت بررسی دقیق و کامل قرار گیرند. سردرد ناشی از کشش، جابجا شدن، التهاب، اسپاسم عروق و یا اتساع ساختمان های حساس به درد در سر یا گردن مانند پرده های مننژ، عروق خونی و عضلات است(۱). در جدول ۱-۱ علل شروع سردرد نشان داده شده است.

جدول ۱-۱: علل شروع سردرد

علل سردرد	شروع حاد	علل شایع	۱- خونریزی مغزی، ۲- دیگر اختلالات عروق مغزی
	شروع تحت حاد	علل دارای شیوع کمتر	۱- تشنج ها، ۲- فشار خون بالا، ۳- مقاربت
	شروع مزمن		۱- میگرن، ۲- سردرد خوشه ای، ۳- سردرد تنشی، ۴- اختلالات مهره های گردنی، ۵- سینوزیت، ۶- بیماری های دندانی
			۱- توده های داخل جمجمه ای ۲- پر فشاری خون ۳- درد عصبی به دنبال زونا

¹ Headache